

LA REFORMA COMPTABLE DE LA UNIÓ EUROPEA

Vicente Montesinos Julve*

Fa unes setmanes va saltar a primer pla una viva polèmica entorn de la idoneïtat del sistema comptable de les institucions europees, especialment pel que fa a la Comissió. S'ha arribat a argumentar que aquest sistema és antiquat, insegur i allunyat dels més elementals principis de comptabilitat. Això es produeix al mig d'un ambient de desconfiança i desqualificació de la professió comptable i de les empreses auditores, després dels escàndols sorgits en grans companyies, com Enron, WorldCom o Xerox i l'escepticisme amb què els inversors s'enfronten a les informacions recollides en els estats financers de les companyies. Aquests esdeveniments han sensibilitzat l'opinió pública sobre la fiabilitat de la informació i la transparència dels comptes no sols de les grans corporacions privades, sinó també de les entitats públiques.

Cada vegada resulta més patent el fet que una informació comptable fiable, clara i comprensible constitueix un requisit imprescindible per al bon funcionament dels mercats de valors, que l'any 2000 decideixen adoptar les normes comptables internacionals per a les empreses cotitzades. Les entitats públiques també s'afanyen a adaptar els seus sistemes comptables a normes internacionals, com és el cas de l'OCDE, l'OTAN i la mateixa Comissió Europea.

Les administracions públiques a Europa han estat lentes a l'hora de modernitzar i posar al dia els seus sistemes comptables, fins que les exigències del Bon Govern i l'anomenada "Nova Gestió Pública", van accelerar en els anys vuitanta la introducció de reformes. Així es van aproximar als usos de la gestió empresarial, que consideraven més eficaços i eficients. Les reformes de les administracions públiques han seguit processos desiguals als països europeus, i encara a hores d'ara resulta sorprenent trobar-se de vegades amb mecanismes comptables i de control molt poc evolucionats o amb limitacions significatives, la modernització i posada al dia dels quals resulta molt més lenta del que haguera estat desitjable.

Davant aquest panorama, cal preguntar-se si existeixen a Europa polítiques actives adequades per a impulsar les reformes i contribuir a millorar la cultura de responsabilitat financera i la transparència en la gestió de les entitats públiques.

La caiguda de la Comissió Santer va posar sobre la taula la necessitat d'escometre reformes profundes en els

mecanismes financers i de control de les organitzacions europees, que sens dubte s'aborden amb la consciència que és necessari recuperar un temps perdut. El sistema comptable i pressupostari de la Comissió necessita modernitzar-se, i a això es dedica ara una atenció prioritària.

Com a qüestions pendents cal assenyalar la millora dels sistemes de control, el seguiment de les subvencions i ajudes, la millor integració pressupost/comptabilitat general, el seguiment de les obligacions i els drets, o la completa homologació amb les normes internacionals.

El desenvolupament d'aquestes reformes és la continuació lògica del treball dels últims anys, adreçat a acostar-se cada vegada més a la noció d'"imatge fidel" de la realitat economicofinancera de la Comissió Europea: així el contingut informatiu dels comptes és més ric i de millor qualitat, s'ajusta la quantificació dels riscos i compromisos (en el 2001 es reconeixen per primera vegada 15.300 milions d'euros de compromisos per a pensions), s'aclareixen les operacions "fora de balanç", etc. En el camí de les reformes convé ressaltar, com a fets significatius, l'aprovació del nou reglament financer, la creació del servei d'auditoria interna i l'assumpció directa de responsabilitats comptables per part dels directors generals.

En aquest procés de reforma de la comptabilitat de les institucions europees, la universitat espanyola ha tingut la seua contribució, a través de l'estudi realitzat per un equip de professors pertanyents a les universitats de València, Saragossa, Múrcia i les Illes Balears, després d'haver estat seleccionat el seu projecte entre diverses ofertes presentades per experts de diferents universitats europees.

En aquest estudi es dissenya el camí que cal seguir per a adaptar la comptabilitat europea a les directrius que informen els sistemes més avançats i que es propugnen a nivell internacional, en línia amb els arguments comentats anteriorment.

Segons posa de manifest la Comissió Europea, aquest estudi ha servit de base per a iniciar la reforma del seu sistema comptable (vegeu: <http://europa.eu.int/comm/budget/execution/executionen.htm#reform>).

*Catedràtic de la Universitat de València i exdirector de l'equip d'experts encarregat de redactar l'informe sobre les reformes del sistema comptable de les institucions europees